

Leraren beter belonen: wat werkt?

De komende jaren zullen naar verwachting veel leraren het onderwijs verlaten vanwege pensionering. Hierdoor kan een tekort aan leraren ontstaan. Recent zijn daarom voorstellen gedaan om de beloning van leraren te verbeteren. De Commissie Leraren, onder voorzitterschap van Rinnooy Kan, stelt dat het salaris van de leraar vergelijkbaar moet zijn met wat hoogopgeleide werknemers in andere sectoren verdienen. Om dit te bereiken moeten leraren er in salaris op vooruit gaan. Daarnaast kunnen volgens de commissie leraren die werken in bepaalde regio's, bepaalde tekortvakken of met speciale probleemleerlingen, extra worden beloond. De commissie stelt tevens voor om de beloning van leraren te koppelen aan het kwalificatieniveau. Hoger opgeleide leraren zouden meer moeten verdienen, omdat hun hogere kwalificatieniveau zich vertaalt in een hoger prestatieniveau. Voor het stimuleren van het opscholen van leraren naar een hoger kwalificatieniveau stelt de commissie voor om een scholingsfonds op te richten. Ook vindt de commissie dat meer werk gemaakt moet worden van beloningsdifferentiatie op basis van functioneren (prestatiebeloning). Het kabinet heeft met het actieplan 'Leerkracht van Nederland' vrijwel al deze voorstellen overgenomen, met uitzondering van de koppeling tussen beloning en opleiding. Hoe kansrijk zijn deze voorstellen op grond van (recent) economisch onderzoek?

Veel studies zijn uitgevoerd naar de invloed van een hogere beloning op het aanbod van leraren. Daaruit komt naar voren dat een hogere beloning, zowel een hoger startsalaris als een sterke groei van het salaris gedurende de arbeidsloopbaan, leidt tot meer aanbod van leraren. Daarbij gaat het om de hoogte van het loon vergeleken met het loon in concurrerende beroepen. De gevonden effecten zijn sterker voor mannen dan voor vrouwen. Regionale toeslagen kunnen bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs in achterstandsscholen. Een recente studie voor de Verenigde Staten laat zien dat een hogere beloning in achterstandsscholen ertoe leidt dat leerkrachten minder snel vertrekken naar andere scholen.^a Een probleem van achterstandsscholen is dat leerkrachten vaak snel vertrekken naar andere scholen. Het gevolg van de beloningstoeslag is dat de gemiddelde ervaring op deze scholen toeneemt hetgeen bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs. Voor een koppeling tussen kwalificatieniveau en beloning, een voorstel van de commissie dat het kabinet niet heeft overgenomen, geeft empirisch onderzoek verrassend genoeg weinig steun. Hoewel in de meeste beroepen geldt dat meer opleiding leidt tot een hogere productiviteit, bestaat hiervoor in het onderwijs weinig bewijs. Zo wordt in een recent overzicht van 170 schattingen in 86% van de gevallen een niet significant effect van een hogere opleiding (masters degree) gevonden op de prestaties van leerlingen, 9% geeft een positief effect en 5% een negatief effect.^b Als er strengere eisen worden gesteld aan de kwaliteit van de studies, dat wil zeggen alleen studies geselecteerd worden die het effect op de leerprestaties corrigeren voor het ingangsniveau van leerlingen, resteren 34 schattingen, daarvan is 91% niet significant en 9% vindt een negatief effect. Geen enkele schatting vindt een positief effect. De voorstellen voor meer scholing gedurende de beroepsloopbaan van leerkrachten en het vaker gebruik maken van prestatiebeloning worden wel ondersteund door recent onderzoek. In deze onderzoeken worden positieve effecten gevonden op de prestaties van leerlingen.^c

^a C. Clotfelter, E. Glennie, H. Ladd, en J. Vigdor, Would higher salaries keep teachers in high-poverty schools?, NBER Working Paper, no 12285, 2006.

^b E.A. Hanushek en S.G. Rivkin, Teacher Quality, *Handbook of Economics of Education*, vol. 2, Elsevier, 2006.

^c J.D. Angrist en V. Lavy, Does teacher training affect pupil learning? *Journal of Labor Economics*, vol. 19 (2), 2001, blz. 343-369.

V. Lavy, Evaluating the effect of teachers' group performance incentives on pupils achievements, *Journal of Political Economy*, vol. 110 (6), 2002, blz. 1286-1317.